

Kako kupovati slovenska semena

»Ko kupujete semena, je dobro pogledati deklaracijo in vedeti, kaj dejansko kupujete. Posebej pomembno je, da pogledate, kje so bila pridelana. Zgodi se lahko, da so semena, ki jih kupujemo v trgovinah, čeprav npr. piše avtohtono seme, denimo krompir Kresnik, pridelana na Nizozemskem, ali da so avtohtona semena solat pridelana v Aziji, saj je tam pridelava semen cenejša. Žal takšna niso prilagojena našim razmeram. Zato vedno preverite v kateri državi je bilo pridelano seme, ki ga kupujete.«

Se drug ne bo poskrbel za našo hrano

S sejanjem slovenskih semen poskrbimo za čim večjo samooskrbo.

nimi rezervami in krizno pripravljeno. Pa tudi v tem, da znamo zase poskrbeti sami – s svojim vrtnikom, kamor sejemo slovenska semena.

Posejmo čim več slovenskega! »Letos je zelo pomembno, da posejemo čim več slovenskih semen sonaravno. V Sloveniji smo izgubili že več kot 80 odstotkov avtohtonih semen, zato ohranimo in posejemo vsaj tistih nekaj več kot sto vrst, ki so vpisane v nacionalne sezname. Za prehransko varnost so nujni žita, stare sorte koruze, slovenske sorte krompirja, graha, soje, boba, zelenjadnic, solat ... Semena, semenjena v Sloveniji, so prilagojena lokalnemu okolju in primerna za trajnostno pridelavo, ki ne povečuje vhodnih stroškov. Upajmo, da to čimprej ugotovijo tudi kmetje in spremenijo kmetovanje iz konvencionalnega, ki je vedno znova odvisno od novega kupovanja semen, povezanih z nabavo mineralnih gnojil in fitofarmaceutskih sredstev.

Od marca se je mogoče oskrbeti s slovenskimi semeni na prodajnih mestih KIS-Kmetijskega inštituta Slovenije v Jabljah, Komeni in na Ptujju. Grah Vitičar ne potrebuje opore. Bob Matko brez opore raste do 70 centimetrov. Fižol KIS Marcelijan je nova slovenska sorta nizkega fižola za zrnje, ki jo je razvil Kmetijski inštitut Slovenije. Je srednje zgodnja, rodna sorta s svetlo bež zrnjem, prilagojena na slovenske razmere. Tudi odlični slovenski rumeni stročji fižol imamo na voljo – to je KIS Pavlin. Fižol Semnarna 22 je tip savinjskega sivčka,

šalotka sorte Pohorka pa je dostopna v trgovinah kmetijskih zadrug po vsej Sloveniji. Tudi semenarska hiša Amarant ima v svoji ponudbi več kot 20 ekoloških sort semen, za ohranjanje starih sort pa si prizadeva še Inštitut Ekosemena v okviru Semenjalnice. Slednji sodelujejo z lokalnimi kmeti, ki vsako sezono pridelajo semena najvišje kakovosti. Ta semena odkupijo in shranijo. Trenutno ponujajo že kar nekaj sort slovenskega fižola, kot so Ostrožnik, Helios, Angelček, pa tudi paradižnik, solate, redkvice ...«

Pa vendar se vrti v pravo smer ... »Nevladniki že več let s posvetov pošiljamo pobude odlo-

Potrebujemo lastno trgovsko mrežo

Irena Rotar: »Potrebna je krepitev slovenske zadrufne verige in lastne trgovske mreže.

Večina trgovskih verig je sedaj v tuji lasti, kjer ne gledajo na družbeni interes, temveč zapirajo trgovine po podeželju in s tem zmanjšujejo dostopnost ter kakovost življenja. Dobro bi bilo razmisliti, kako bi lahko Zadrufna

zveza Slovenije razširila svojih 330 zadrufnih trgovin, tudi z razširjeno ponudbo lokalne hrane. Bi lahko s pomočjo države ali lokalne skupnosti odkupila trgovine, ki jih zapirajo tuje trgovske mreže? V teh verigah bi bil lahko tudi zagotovljen neposreden nakup od kmetov, ki imajo kratke dobavne poti, sveža živila in podpirajo lokalno gospodarstvo.«

čevalcem, naj se okrepi prehranska varnost vsaj za 50 živil – od semena do krožnika. Nedavni dogodki so pokazali, da so takšni ukrepi nujni. K sreči je v zadnjem času država sprejela kar nekaj ukrepov v tej smeri – možno je že kupiti slovenska semena, pridelana v Sloveniji, ki so prilagojena na lokalne razmere in semenjena na Kmetijskem inštitutu ter pri slovenskih kmetih,« omeni Rotar. Veseli jih, da sedaj tudi odločevalci opozarjajo na pomen semen kot osnove za prehransko varnost in da so začeli vzpodbujati porabo vsaj 30 odstotkov lokalne hrane v javnih zavodih – za začetek v Slovenski vojski. »Nujna je čimprejšnja razširitev na vse javne zavode in povečanje pridelave hrane.« Na Ekoci pozdravljajo tudi razmišljanje o znižanju DDV za osnovna živila, a ob tem predlagajo, da se DDV zniža le živilom z nižjimi transportnimi stroški. To so v preteklosti že predlagali, a vedno dobili odgovor, da smo del evropskega trga in ne smemo dajati prednosti lokalnim živilom. »Sedaj je ključen trenutek, da to vendarle storimo, saj tudi EU poziva, da se države zaradi težav z energenti prilagodijo. Naj se zniža davek za živila, pri katerih od pridelave do uporabe ni več kot 350 km. Tako lahko dosežemo nižje cene zaradi zmanjšanih stroškov prevoza, saj ti niso in ne smejo znašati več kot deset odstotkov končne cene. Drugi kriterij naj bo, da je hrana predelana v kratki dobavni verigi, kar pomeni največ enega posrednika med proizvajalcem in trgovcem. Tako bomo lažje dosegali nižje cene.«

Kako doseči, da bodo cene na policah res nižje. Težko bo

zagotoviti, da trgovci, ki so večino v tuji lasti, morebitnega znižanja davka ne bodo pretvorili v nižje in se tako znižane cene na pol ne bodo poznale, razmišlja. »Da to preprečimo, so potrebni dodatni ukrepi. Nujna bi bila vzpostavitev transparentnosti, da trgovci objavijo cene živil pred znižanjem davka in po njem. Treba bi bilo skleniti pogodbe s trgovci in predlagati omejitve marže za 50 osnovnih živil. Ter skleniti dogovor, da bo ključnih 50 živil na zalogi vsaj 100 odstotkov odpiralnega časa trgovin in ne samo v omejenih količinah, bodo kmalu pošle, kupci pa bodo prisiljeni kupovati dražja živila.

Vendarle pa zgolj znižanje DDV za osnovna živila za večjo prehransko varnost ne bo dovolj, poudarja. »Nujna sta krepitev podeželja in razmislek, kako naj se pridelavo samooskrbe vpiše v ustavo, da bo omogočala prehransko varnost čim več ljudem. Vsak evro, vložen v lokalno verigo, ostaja doma in krepi regijo. Slovenija potrebuje lastno mrežo živil z znižanim DDV, močne lokalne verige in krizno odporno, da bo prebivalcem zagotovila varno, zdravo, lokalno in kakovostno oskrbo v najbolj nepredvidljivih časih. Predvsem pa ne pozabimo na kmetje. Kar Irena Rotar opozarja že deset let. Če imamo kakovostno slovensko hrano, bomo imeli tudi hrano. Razrešiti v svetu nas vedno bolj učijo, da ni nič samoumevno in da se lokalna dobavna veriga čez noč prekine. Kar nas ne bo tako zelo bolelo, če bomo znali poskrbeti zase in si delati lastno hrano, ceniti slovenska semena ter bližnjega kmet. Skrajni čas je, da v blagovne rešitve vpišemo tudi semena. In da besed preidemo k dejanjem. ■